

JAROSLAV ČERMÁK

voják Rakousko-Uherské armády

srbský legionář

francouzský legionář

italský legionář

státně spolehlivý občan první republiky

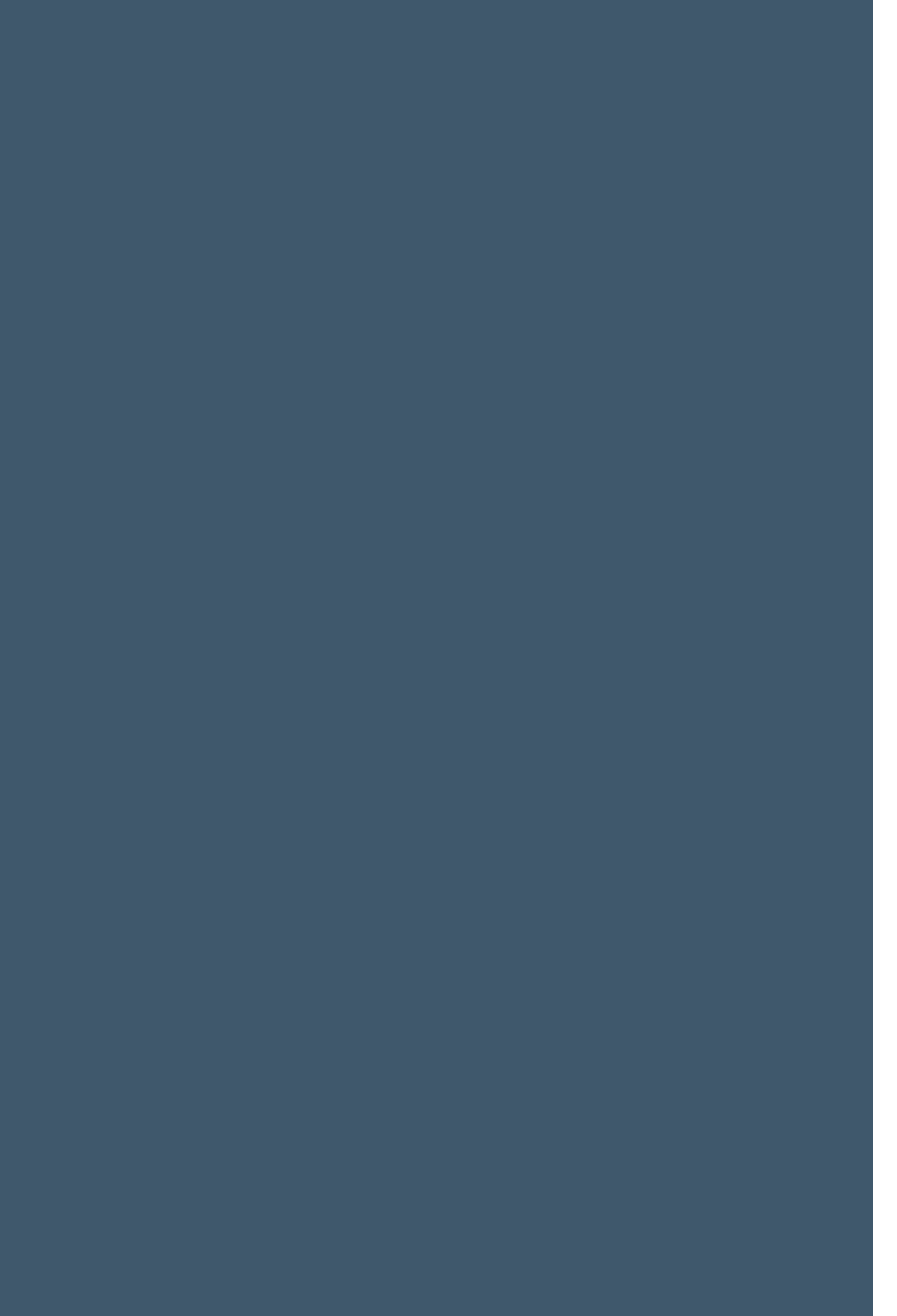
člen Vlajky

organizátor pogromu

velitel Svatoplukových gard

referent Veřejné osvětové služby

retribuční vězeň

Jaroslav Čermák se narodil 16. července 1894 v Ústí nad Labem Václavu Čermákovi a Anně, rozené Červené. Pokřtěn byl jménem Josef 29. června.¹⁰² V Praze absolvoval základní školní docházku a vystudoval reálku a Česko-slovenskou akademii obchodní.¹⁰³ 23. května 1896 se Čermákovým, to už žili v Praze Nuslích, Slavojova 558/7, narodil další syn, Václav, jehož válečné osudy byly od Jaroslavových diametrálně odlišné, protože po nacistické okupaci odešel z protektorátu a ve Velké Británii se připojil k československé zahraniční armádě, kde do konce války dosáhl hodnosti plukovníka.¹⁰⁴ V roce 1901 se rodina rozrostla o dalšího syna, Josefa. Ten byl během protektorátu příslušníkem Vládního vojska a při nasazení v Itálii se rovněž přidal k zahraničnímu odboji a dosáhl hodnosti majora.¹⁰⁵ Stejný osud ale se svými bratry sdílel Jaroslav Čermák během první světové války, kdy všichni bez rozloučení opustili Rakousko-Uherskou armádu a stali se příslušníky československých legií.¹⁰⁶

Do Rakousko-Uherské armády narukoval Jaroslav Čermák 1. října 1914 a v květnu 1915 se stal kadetem aspirantem 8. střeleckého pluku. Na začátku července 1915 byl zajat na ruské frontě a o rok později, v červnu 1916 změnil strany a stal se příslušníkem Dobrovolnického pluku Srbů, Chorvatů a Slovinců v Rusku, kde okamžitě získal hodnost podporučíka a byl veden jako dobrý jezdec na koni.

Již od léta 1915 byly z Ruska na Balkán organizovány transporty dobrovolníků ze zajateckých táborů pro vojáky Rakousko-Uherské armády, především Srbů, také dalších balkánských národů, ale i Čechů a Slováků. Po vstupu Bulharska do války na straně centrálních mocností byla přerušena cesta z Ruska do Srbska po Dunaji a dobrovolníci tak nemohli být posláni na balkánské bojiště. V roce 1916 byly v Oděse z těchto vojáků sestaveny čtyři pěší pluky, ve kterých sloužili čeští vojáci i důstojníci, včetně Dobrovolnického pluku Srbů, Chorvatů a Slovinců v Rusku. Jednotky byly vstrojeny v letních ruských uniformách, důstojníci měli srbské uniformy, které si většinou nechali ušít na vlastní náklady. Výzbroj tvořily kořistní rakousko-uherské zbraně, často ve špatném technickém stavu. V kulometných jednotkách působili čeští důstojníci, jejichž cesty se později dramaticky rozešly, Emanuel Moravec, Vojtěch Boris Luža a Jaroslav Čermák.

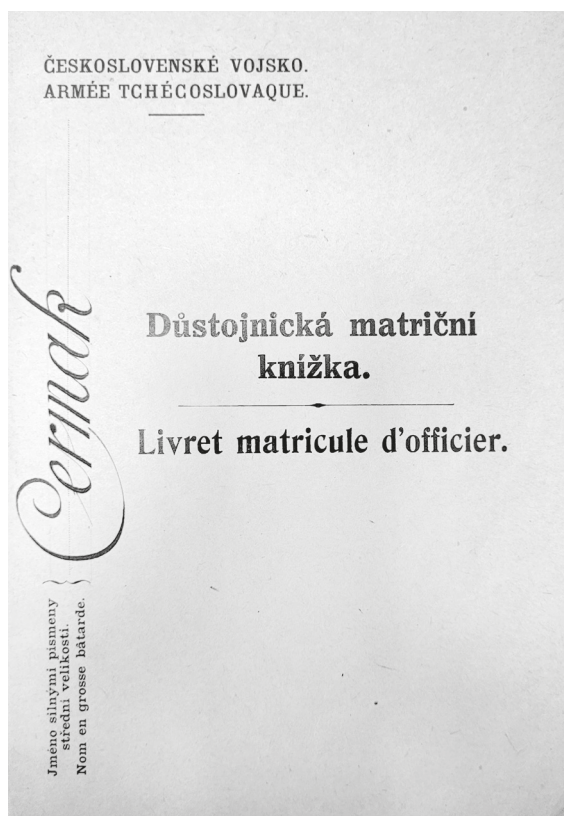
102 SOA Litoměřice, Matriky narozených Ústí nad Labem 1894–1896, inv. č. 8260 sign. 174/43; srov. ABS fond 301 sign. 301-80-2, str. 28.

103 AHMP fond Malý dekret sign. 36-291/2, spis Jaroslav Čermák; srov. VHA fond Sběrka kvalifikačních listin Jaroslav Čermák.

104 PLACHÝ, J. a kol.: *Jmenný seznam příslušníků československé zahraniční armády na západě. Část I. A–K*. Praha, Ministerstvo obrany České republiky 2011, str. 90.

105 VHA fond Sběrka kvalifikačních listin Jaroslav Čermák.

106 *Biografický slovník Českých zemí. Sešit 10*. Praha, Libri 2008, str. 598.

Důstojnická knížka
Jaroslava Čermáka
z francouzských legií

V roce 1917 byl v rámci dalších srbských jednotek nasazen na Balkáně na soluňské frontě jako velitel jednotek do výše čety. Z Balkánu odjel, podobně jako většina českých dobrovolníků, kteří nasazení na soluňské frontě přežili, v červnu 1918 do Francie, kde se stal příslušníkem československé jednotky. V červnu a červenci absolvoval důstojnický kurz a během září 1918 byl odeslán k československým jednotkám v Itálii. 20. října 1918 tak byl vyškrtnut ze stavu československých jednotek ve Francii. 29. prosince 1918 se Jaroslav Čermák vrátil zpět do vlasti, v únoru 1919 byl jmenován kapitánem a v dubnu 1919 byl vyznamenán Československým válečným křížem se stříbrnou hvězdou. Kromě toho byl za svoje válečné zásluhy vyznamenán Srbskou stříbrnou medailí Za chrabrost, Srbskou zlatou medailí Za vojenské zásluhy, Francouzskou medailí Za zásluhy na frontě, Dohodovou Vítěznou medailí a Italským Válečným vyznamenáním. V roce 1921 získal Jaroslav Čermák od Ministerstva národní obrany průkaz legionáře s kvalifikací úřednickou.¹⁰⁷ Pokud Čermákovu

107 VHA fond Sbírka kvalifikačních listin Jaroslav Čermák.

Jaroslav Čermák na fotografii z cestovního pasu z poloviny dvacátých let 20. století

Květa Čermáková, rozená Pišová

válečnickou kariéru shrneme, bojoval během první světové války postupně na ruském, srbském, bulharském, francouzském a italském bojišti, což je i na poměry československých legionářů velmi slušný výkon. Kromě toho byl nadřizenými hodnocen jako mužný, čestný charakter a velmi jemná povaha.¹⁰⁸

Od roku 1921, kdy odešel do zálohy v hodnosti kapitána,¹⁰⁹ žil Jaroslav Čermák v Praze, pracoval jako bankovní úředník v Pražské úvěrní bance a bydlel v Podskalí v Plavecké ulici 405/2 u Květy Pišové, své nastávající manželky, s níž uzavřel sňatek 6. září 1920.¹¹⁰ Přiženil se do bohaté rodiny, ale ta jej nikdy nepřijala a označovala ho jako bolševika a socialistu. Manželce naopak Čermákovu tíhnutí k socialismu a k vypjatému národovectví vyhovovalo, měla podobné politické názory.¹¹¹ Během dvacátých a třicátých let pracoval jako úředník a údajně často poukazoval na vysoké zisky

108 Tamtéž.

109 PEJČOCH, I.: Protižidovský pogrom v Příbrami. *Terezínské listy* 37/2009. Terezín, Památník Terezín 2009, str. 101; srov. ABS fond 2M sign. 2M 12008, str. 60; srov. VHA fond Sbírka kvalifikačních listin Jaroslav Čermák.

110 SOA Litoměřice, Matriky narozených Ústí nad Labem 1894–1896, inv. č. 8260 sign. 174/43.

111 ABS, fond 301, sig. 301-60-1, str. 148.

velkých firem a navrhoval pro státní instituce včetně Ministerstva národní obrany výrazné úspory, které byly realizovány v řádu milionů korun.¹¹² Na konci třicátých let začal podnikat. V Praze Libni v ulici Podviní 184 (dnes Zbuzkova) postupně vybudoval prosperující továrnu na lepenkové a kovové zboží a pobočný závod na měřicí přístroje a jemnou mechaniku v Přístavní ulici 3.¹¹³ Továrnu z Libně přestěhoval v roce 1938 do pražských Záběhlic, Záběhlické ulice 13.¹¹⁴ V prosinci 1920 se manželé přestěhovali na Palackého nábřeží 6, kde bydleli až do roku 1945. Během první

Hlavičkový papír Čermákovy továrny

republiky se Jaroslav Čermák nijak politicky neangažoval. Do manželství se 21. února 1922 narodil syn Boris, později významný funkcionář Kuratoria pro výchovu mládeže.¹¹⁵ Jaroslav Čermák plynne hovořil německy, francouzsky, portugalsky, rusky, srbsky a částečně anglicky a italsky.¹¹⁶ V roce 1925 absolvoval Jaroslav Čermák vojenské cvičení, účastnil se ho od 8. května do 5. června.¹¹⁷ V září 1926 odejel Čermák se synem Borisem do Ameriky. Z archivních dokumentů není zcela patrné, zda se jednalo o výlet se čtyřletým synem, nebo o útěk od manželky, ale vzhledem k tomu, že Okresní soud civilní pro vnitřní Prahu řešil Borisovo poručnictví, a vzhledem k tomu, že Květa Čermáková byla ochotna hradit pát-rání po synovi, o němž se domnívala, že je s otcem v Brazílii, není druhá možnost nepravděpodobná.¹¹⁸ 28. října 1927 byl Jaroslav Čermák povýšen

112 Tamtéž, str. 148.

113 NA fond Policejní ředitelství Praha II – prezidium – 1931–1940, karton 1024 sign. 42/O-21/22, str. 1 dům dnes nestojí.

114 ABS, fond 301, sign. 301-60-1, str. 147.

115 *Biografický slovník Českých zemí. Sešit 10*. Praha, Libri 2008, str. 598; srov. ABS fond 2M sign. 2M 12008, str. 2.

116 ABS fond 300 sign. 300-35-2, str. 43; srov. VHA Sběrka kvalifikačních listin Jaroslav Čermák.

117 VHA Sběrka kvalifikačních listin Jaroslav Čermák.

118 NA fond Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna – 1941–1950, karton 1185 sign. C 485/2, str. 17.

**Jaroslav Čermák
na začátku třicátých let
20. století**

na kapitána generálního štábu a 31. prosince 1934 přeložen do II. zálohy, armáda s ním nadále příliš nepočítala.¹¹⁹ Od roku 1937 byl Čermák držitelem zbrojního průkazu, jehož platnost mu byla prodlužována až do dubna 1945.¹²⁰ Ještě v srpnu 1938 bylo policejním prezidiem konstatováno, že Jaroslav Čermák je státoobčansky a politicky naprosto spolehlivý, v místě bydliště se těší dobré pověsti, stejně tak jeho manželka Květa a syn Boris. Celá rodina byla označena jako národně uvědomělá. Hlášení bylo vypracováno, protože se s Čermákovou továrnou v případě válečného konfliktu počítalo jako s podnikem důležitým pro obranu státu.¹²¹ Čermákovi zaměstnanci byli rovněž uznáni státně spolehlivými a bylo konstatováno, že jsou politicky příslušní jednak k Československé straně národně socialistické, jednak k Československé národní demokracii. V případě války s Německem měly Čermákovy továrny dodávat mosazné nábojnice, lepenková pouzdra, krytky do strel a měřicí přístroje.¹²² Ještě 13. března 1939 obdržel Jaroslav Čermák nový cestovní pas, k žádosti neměla tehdejší Státní bezpečnost připomínky a uvedla, že Čermák u ní nemá žádný záznam.

119 VHA Sbíрка kvalifikačních listin Jaroslav Čermák.

120 NA fond Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna – 1941–1950, karton 1185 sign. C 485/2, str. 45 a 80–81.

121 NA fond Policejní ředitelství Praha II – prezidium – 1931–1940, karton 1037 sign. 42/O-70/8, str. 8.

122 Tamtéž, karton 1024 sign. 42/O-21/22, str. 1 a 4.